

Spelfot

Smålandsringen - Medlemsblad för Smålands
Spelmansförbund och Folkdansringen Småland-Öland

FOLKDANSRINGEN SMÅLAND-ÖLAND

Folkdansringen Småland-Öland

Adress: Folkdansringen Småland-Öland
c/o Mats Gerebrink, Gerekulla, 574 76 KORSBERGA

E-post: smaland@folkdansringen.se

Hemsida: www.folkdansringen.se/smaland

Styrelse och ledamöter

Ordförande: Lars Karlsson

Vice ordförande: Paul Lindgren

Sekreterare: Berit Axelsson

Kassör: Mats Gerebrink

Ledamöter: Marie-Charlotte Olofsson,
Cecilia Eriksson, Mary Bjerstedt

SMÅLANDS SPELMANSFÖRBUND, SSF

Anslutet till Sveriges Spelmäns Riksförbund, SSR
www.smalandsspelmansforbund.se

Ordförande: Heléne Ingvarsdotter

Vice ordförande: Marianne Busk

Kassör och registeransvarig: Jennie Krook

Sekreterare: Britt-Marie Arvidsson

Vice sekreterare: Johanna Stenström

Styrelsesuppleant: Barbro Palm

LEDARE ELLER KRÖNIKA?

Skriva ledare, det har jag definitivt aldrig gjort. Däremot skrev jag en insändare en gång i början av min "folkdräktskarriär", när en konstnär/slöjdare skrev i tidningen Barometern: Vore det inte snyggare med hemvävda band på livstycket i stället för blommiga sidenband? Att jag inte sprack av ilska! Jag som hade jagat blommiga sidenband i årtal för att hitta så likt originalet som möjligt. Då ritade jag en teckning av en kvinna i folkdräkt, förklarade de olika delarna och skickade in till tidningen. Det är min enda insändare någonsin.

Krönika kanske jag har skrivit någon i mitt liv, fast jag inte varit medveten om det. Om detta är en krönika överlåter jag åt läsaren att bedöma. Hur som helst, kommer det att handla om föreningsliv. Jag har kommit på mig själv, att jag måste vara en föreningsmänniska, eftersom jag betalar medlemsavgift till 17 olika föreningar.

Folkdansringen, tidigare Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur, är nog den förening, som jag varit medlem i längst tid. När Svenne, min dåvarande pojkvän, och jag flyttade till Småland i augusti 1968, för att jag hade fått jobb som textillärare i Madesjö med flera kommuner, kände vi inte en enda människa. Vi anmälde oss till gymnastik, men det var inte vår grej. Men i grannhuset bodde en jobbarkompis och hon tipsade mig om, att det skulle starta en kurs i gammeldans. Jag visste inte vad gammeldans var och kunde inte drömma om att Svenne skulle nappa, men hans kommentar var: Det är väl lika bra att jag följer med, annars får ju jag stå och titta på, när du dansar. Så blev det och vem lärde sig snabbast och blev damernas favorit? Jag brukade skoja om, att jag skulle hyra ut honom till högstbjudande!

Bråttom

Detta var 1969 och på Valborgsmässoafton brukade Nybro folkdanslag dansa uppvisning, bl.a. fackeldans på en tillfällig dansbana vid Linneasjön. Så skulle ske, men det fattades folk, så vi blev tillfrågade. Men vi hade ju inga folkdräkter! Nu blev det bråttom. In på Kristianstad läns hemslöjd och köpa dräktmaterial från Villands härad, som är mina hemtrakter och in på Bohusslöjd i Göteborg och köpa material till Tjörndräkt åt Svenne. Nu blev det fart på symaskinen och dräkterna blev klara i tid. Att de gamla dräkterna var sydda för hand, var jag lyckligt ovetande om. Det enda, som jag reagerade på, var att Hemslöjden saluförde crepe-nylonstrumpor. När jag yppade min tveksamhet, fick jag till svar: Det är dom här vi säljer. I den vevan blev vi också medlemmar i Nybro folkdanslag. Nu har dräkterna "krympt i garderoben". Min har jag donerat till

min lillasyster i Åhus, men den krympte även i hennes garderob. Därför har jag nu fått låna den i sommar till Madesjö Hembygdsmuseum, där jag haft förklädesutställning och även vävt förkläden i rosengång efter original i museet. Hur det gick med Svennes dräkt? Jo, byxorna gick att släppa ut. Skjortan var för trång i halsen, där fick jag sätta i en kil. I den svarta jackan räckte det att flytta ut knapparna, men västen! Det fattades flera decimeter! Turligt nog hade vi en grågrön bomullsvarp uppsatt i vävloken där jag kunde väva 12-15 cm i samma randning och färger som västyget och fälla in i sidsömmen. Och den här gången blev det handsömnad! Det blev riktigt bra, så Svenne kunde bära fanan på midsommarafton från tio på förmiddagen till fyra på eftermiddagen utan att få värmeslag.

Förändring

Nu har Nybro folkdanslag sagt upp medlemskapet i Svenska Folkdansringen. Det var tredje gången, som jag röstade emot, men nu hjälpte det inte. Jag klagade över min "hemlöshet" och fick gehör från Sissi, så nu är både Svenne och jag medlemmar i Virestads folkdanslag. Det tackar vi för.

**Mary i Rismåla,
ledamot i
Folkdansringen
Småland-Öland**

**Vi ses på höstmötet i Virestad!
Ha det bra på och utanför dansbanan!**

Min första folkdräkt från 1969, Villandsdräkten. Finns idag att beskåda på Madesjö hembygdsmuseum.

Omslagsbild

Bonadsmålning i Kronoberg. Läs mer på sidan 6.
Foto: Maria Haneskog

Folkstråk – Småland

Ända sedan 2021 har Smålands spelmansförbund haft "Folkstråk – Småland" som en av punkterna i sin verksamhetsplan. Vad gömmer sig bakom detta begrepp? Jo, det är ett projekt med en idé att tillgängliggöra småländskt låtmaterial i arrangerad form för musik- och kulturskolornas stråkorkester elever och för att elever på olika nivåer ska kunna spela tillsammans är tanken att göra tre-fyra violinstämmor där varje stämma har ett lättare och ett svårare alternativ. Likaså får viola-, cello- och bas-stämmorna en enklare och en svårare variant. På så vis kan det flexibla materialet fungera för olika konstellationer och passa både yngre och lite äldre elever.

Spelmansförbundet har varit projektägare och som projektledare, tillika entusiastisk initiativtagare, kulturskolelärare Mats Thiger från Aneby. Karl-Johan Ankarblom, är tillfrågad att arrangera låtmaterialet, och med sitt småländska ursprung (Mönsterås) är han väl förtrogen med småländsk folkmusik. Karl-Johan är en flitigt anlita arrangör i de riktigt stora sammanhangen! För att ge några få exempel: nationaldagsfirande på Skansen, Victoriadagen på Öland, i våras mellanakt Eurovision Song Contest i Malmö när Johnny Logan sjöng Euphoria (fantastiskt!) för att inte tala om scenföreställningarna och publiksuccéerna av Såsom i himmelen och Änglagård. Mats har varit drivande men även haft hjälp av en kollega på sin arbetsplats, vid Nässjö kulturskola. Noggranna projektplaner har skrivits och skickats till olika institutioner och stiftelser för att försöka få bidrag till att genomföra detta omfattande projekt. Motgångarna har ibland varit tunga, när besked om avslag på olika ansökningar kommit. Men Mats har oförtröttligt arbetat vidare, formulerat om och provat på nytt. Som finansierare står nu Region Jönköpings län, Syskonen Inger och Sixten Norheds stiftelse, Värnamo, Swedbank,

genom sparbanksstiftelsen Alfa, Jönköping, Musik i Syd, Växjö, Nässjö kulturskola och som samarbetspartner Smålands spelmansförbund. Det gjorde att Mats i våras äntligen kunde trycka på startknappen.

– Det känns underbart och jätteroligt att vi är igång. Vi har jobbat med det här i flera år och nu är vi inne i en kreativ fas av det här projektet, vilket så småningom ska mynna ut i en inspelning av Musica Vitae, säger Mats Thiger. I mars 2025 kommer hela orkestermaterialet att spelas in på film med kammarorkestern Musica Vitae i Växjö och tillgängliggöras på Unga Musik i Syds hemsida. Barn och ungdomar kan sedan gå in och lyssna på inspelningarna och får Mats som han vill, ska det också vara möjligt att ställa in hastigheten för att kunna öva till orkestern.

Totalt är det 15 låtar som ska arrangeras (minst!). Fem från varje län i Småland. Både Christina Nilssons vals, Carl Linnaeus polones och Pehr Hörbergs Pigopoliska finns med i urvalet och dessa historiskt viktiga personer, tänker Mats, kan väcka lite nyfikenhet på materialet även utanför Smålands landskapsgräns. Låtar har också hämtats ur flera kända småländska samlingar såsom Donat, Dahlgren, Strömberg, Wallman m fl. -Jag har alltsedan projektbeskrivningen gjordes för "Folkstråk – Småland" bläddrat igenom och valt ut låtar ur småländska uppteckningar och låtsamlingar som skulle kunna vara tänkbara i just detta sammanhang, säger Mats. Mitt fokus har legat på att ta fram guldkorn ur gamla spelmansböcker från slutet av 1600-talet och fram till 1850-talets mitt. I första hand är det kulturskolor i Jönköpings län som ska få det färdigarrangerade materialet, i nästa steg förhoppningsvis även kulturskolorna i Kronobergs och Kalmar län. Genom studiedagar där det går att presentera låtmaterialet finns det en stor möjlighet att nå ut till övriga musik- och kulturskolor

runt om i Sverige.

I början på juni var det pressträff i orkestern vid Nässjö Kulturskola. Smålands dagblad hade rubriken "Unikt musikprojekt på Kulturskolan i Nässjö". En väldigt nöjd och glad projektledare tog emot och med på länk var arrangören Karl-Johan. En sammansatt stråkorkester med elever från Nässjö kulturskola gav klingande exempel ur "Folkstråk – Småland".

-Jag har arbetat grundligt med stråksättningen i samtliga låtar, och jag har tagit viss hänsyn till gamla stråkangivelser där sådana har funnits, men jag har också gjort någon lite djävare uttolkning på några ställen. Medvetet har jag lagt till lite fler legatobågar här och var för att gynna hur det låter i grupp i orkesterspelet. Det är viktigt med dynamik och bra flöde i låtarna. Det är också viktigt med en tydlig notbild, tycker jag, eftersom målgruppen – stråklärare och deras elever, inte har den kännedom om uppförande och spelpraxis, som vi som är vana vid att folkmusik besitter. "Folkstråk – Småland" är igång och det blir spännande att följa fortsättningen ...

Text: Heléne Ingvarsdotter

Spelfot - Datum

Manusstopp	Beräknad utgivning
15 januari	15 februari
15 april	15 maj
15 augusti	15 september
1 november	1 december

Observera att utgivningsdatum inte alltid kan hållas. Parametrar som postgång, utdelningsdagar och tryckeriets väntetider påverkar.

SSF:s stiftelse för unga spelmän

Den årliga avkastningen delas ut som kurs- och lägerbidrag till unga spelmän. Ansökningsblanketter kan hämtas på SSFs hemsida eller rekvireras från Heléne Ingvarsdotter, Korsvägen 17, 394 77 Kalmar, mobil 0733-836849

Vill du lämna ett bidrag till Stiftelsen är vårt bankkontonummer 8169-5, 664 257 094-6 (Swedbank).

När man sätter in pengar på bankkontot kommer inte inbetalarens namn med på kontoutdraget. Om du inte vill sätta in pengar anonymt vill vi att du skickar ett meddelande om insättning med ditt namn till stiftelsens kassör, Eva Blomquist-Björnberg, e-post: eva.blomquist.bjornberg@telia.com. Ordförande i styrelsen är Sabina Henriksson, Hökerum, sekreterare Heléne Ingvarsdotter, Kalmar och kassör Eva Blomquist-Björnberg, Alvesta.

Nordlek 2024

Huskvarna Folkdanslag besökte den nordiska folkdans- och folkmusikfestivalen i Arendal, Norge, i juli 2024. Vi var en grupp om tio personer från Huskvarna som samåkade med Kalmarsundsansarna från Kalmar. De var sjuutton medlemmar som hämtade upp oss i Jönköping med en fin buss från Silverstrands Trafik AB.

Via Strömstad – Sandefjord anlände vi Arendal på ostsidan av södra Norge. En vacker stad med fin bebyggelse omgiven av havsvikar. Festivalen hölls i stadens centrum på halvön Tyholmen. De olika evenemangen genomfördes huvudsakligen på stadens torg, Kanalplassen, där en stor utomhusscenen var uppförd. Inom gångavstånd fanns så bland annat Rådhuset, Kulturhuset, en stor dansbana under tält på Sam Eydes plass och två musikcaféer Edgars och Streetfood Arendal, där varierande program framfördes. Vårt hotell låg mitt på denna halvö med bara något hundratal meter till alla scener.

Vi anlände torsdagen den 18 juli. Festivalen började redan 15 juli med kurser och dans av olika slag. Nordlek i Arendal samlade ca 1 700 deltagare från Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Norge,

Sverige och Åland. Fredagen inleddes med olika tävlingar i både dans och olika färdigheter, "Go'kar", med bland annat skinnkompass och en hallingdans som avslutas med ett försök att sparka ned en mössa från en hög pinne. En man från Grönland lyckades med sin spark ta ned mössan från 2,3 meters höjd.

Här bjöds även på dansuppvisningar från de nordiska länderna. De var mycket pampiga och professionella. Allmän dans med publiken fanns också.

Lördag eftermiddag hölls ett fingerat norskt bröllop i gammal stil från Setesdal i Norge där bröllopsparet efter vigseln åkte i häst och vagn i en lång slinga runt i staden. I ett fyra personers brett följe bildade festivaldeltagarna, klädda i sina vackra folkdräkter, ett flera hundra meters tåg genom staden vars invånare kantade gatorna som åskådare.

Folkmusiken och folkdansen som kommer från Setesdal i södra Norge finns på UNESCO:s lista över immateriella kulturarv. Musikanter från de nordiska länderna stod i gathörnen och spelade och folkfesten var ett faktum.

En midnattskonsert med musik, dans och teater hölls i Trefoldighetskirka. Folkmusik bjöds även från två musikcaféer, Edgars och Streetfood Arendal. Tillfälligt sammansatta grupper bjöd på varierande musik. I Kulturkammeret visades en utställning av folkdräkter och smycken. Utmärkelser av olika slag för till exempel bästa folkmusikkomposition och diverse andra kulturinsatser delades ut.

Nordlek 2024 blev en pampig folkfest i strålande vackert väder. Ett härligt minne att ta med sig hem.

**Text och foto: Agneta och Sven Dillner
Huskvarna Folkdanslag**

Samdans med tre folkdanslag!

Ölands Allmogedansares lyckade samdans med Nybro Folkdanslag och Kalmarsundsansarna i IOGT salen i Borgholm.

Måndagen 22 april inbjöd Ölands Allmogedansare två dansföreningar till samdans i IOGT-lokalen i Borgholm. Cirka 55 folkdansare mötte upp.

Gun-Britt Sjöblom, Ölands Allmogedansares ordförande, hälsade alla välkomna och passade på att tacka Kalmarsundsansarna för senast, då vi sågs på deras trevliga 30-årsjubileumsfest, och omtalade att i pausen bjuds det på kaffe, smörgås och kakor som Agneta Karlsson, Ingrid Ivarsson och Gunn Björklund förberett.

Därefter gavs ordet till dansledarna Mia Ågren och Ulf Larsson som ledde oss i alla kvällens danser, ikväll till levande musik av åtta spelmän.

Dansarna från de tre folkdanslagen dansade bland annat Amerikansk promenad, Susanna, Rat-Ta-Ta, Landskrona och Sönderborgskadrilj. Dansen avslutades med Födelsedagsvals till Mona. Kvällen avrundades därefter med att Gun-Britt tackade dansledare, musiker och kökspersonal, som utökats med Monica Jeansson, och avslutade med att rikta ett tack till alla, för den trevliga samvaron.

Kalmarsundsansarnas ordförande Paul Lindgren tackade för den lyckade kvällen

Från vänster:
Sune Johansson, Ingmar Gustafsson, Gunnel Nazerian, Tony Björk, Lasse Kvillner, Mats Runberg, Nonne Edsenius och Leif Karlsson

och föreslog att vi till hösten skulle fortsätta med samdans, nästa gång i Kalmar.

Detta mottogs som ett gott betyg för aftonens dans och välkomnades med glädje.

Gun-Britt Sjöblom
Foto: Leif Ehnemark

Bonadsmålning i Kronoberg

I början av maj hade Hemslöjden i Kronoberg en kurs i bonadsmåleri med Julia Kabell från Bonadsmuseet i Unnaryd. Bonadsmåleri är speciellt för Småland, men påminner mycket om dalmålning och andra folkliga bilder. Förr målades dessa bilder på långa papper eller tyg och sattes upp i bostadshusen vid högtidliga tillfällen. Vi var fem deltagare som provade på detta sätt att måla.

Vi fick börja med att lära oss att förvandla färgpigment och vatten till färg. De klassiska färgerna är titaniumvitt, guldockragul, engelskt rött, bränd umbrabrun och preussiskt blått och de är mycket dryga. En färgklick, stor som lillfingernageln räckte en halv dag. Av de fem färgerna blandade vi till alla nyanser vi behövde och spädde med äggula. Både vi och målarna förr använde mallar för att få till djur, hus och människor. Julia har tagit med en kopia av en av bonadsmuseets bonader och den hade vi som förlaga när vi först målade de stora färgfälten och sen fyllde på med detaljer och mönster. Bonadsmålarna fyllde ut varenda del av målningarna, inget fick lämnas tomt. Julia berättar att det kallas "horror vacui" och betyder rädsla för tomrum. Vi målade och målade och snart fanns det inga tomrum kvar.

Tystnaden lade sig över salen i Domprostgården i Växjö, där Hemslöjden i Kronoberg håller till. Vi koncentrerade oss på att måla blad, former och konturer. Det gick så lätt att måla med penseln. Färgen var precis lagom lättflytande och seg. Hästar, träd och vackra damer dök upp på min canvas. Vi målade på vanlig målarduk, som vi grundade med lite beige färg, för att det ska se lite gammeldags ut.

Julia berättade också om bonadsmålarna. Vi tyckte det var speciellt intressant med kvinnorna i Sunnerbo, som blev bonadsmålare, fast de egentligen inte fick. De var ju inte män, men de behövde den inkomst som bonadsmålningarna kunde ge. Bonaderna tillverkades för försäljning. Till jul skulle alla bona om sina små, mörka och sotiga stugor med de långa målningarna, en tradition som sträcker sig minst tillbaka till medeltid. De flesta målningarna visar bibliska motiv. En del är som långa serier som berättande historier, som var välkända då, men som nu är exotiskt underliga. Vilka var de fåvitska jungfruarna? Och finns det verkligen enhörningar i Bibeln? Färgen på änglar, drakar och grisar torrade fort, för det var en varm och vacker majdag utanför. Alla deltagarna gick nöjda hem med sina fina första försök med

bonadsmålning. Hemma hos mig blev även min hund förälskad i dem. Äggbaserad färg är tydligen en delikatess, för hon slickade metodiskt i sig allt, när ingen såg. Så min målning bleknade fort, men mitt intresse för bonadsmålningar kommer inte att göra det. Det kommer bli ett besök på Bonadsmuseet i Unnaryd för att se både gamla bonader, kopior och roliga, nya och moderna tolkningar. Vi kanske ses där?

Maria Haneskog
Hemslöjdskonsulent
Hemslöjden i Kronoberg
<https://www.bonadsmuseum.se/>

Bild överst: Detalj ur bonadsmålning Den förlorade sonen.

Bild till vänster: Bonadsmålning med Jesu födelse, de vise männen och de fåvitska jungfruarna.

Bild nedan: Julia Kabell river pigment i vatten för att göra färg.

Berättande folkkonst

Utan tvekan har bonadsmålningar varit "på tapeten" den här sommaren. Bonadsmålarna och deras alster är ett snart sagt outtömligt ämne, en lokal folkkonst att ta vara på och utveckla. Det sker på olika sätt i "bonadsriket" i sydvästra delarna av Småland.

Hemslöjden i Kronoberg arrangerade i början av sommaren en uppskattad kurs i bonadsmålari. Odensjö hembygdsförening invigde i juni 2024 sin utställning av Gyltigemålaren Johannes Nilssons bonader. De målades på beställning 1814 till en gård i Odensjö. Under 200 års tid "pinades" de upp till jul och donerades sedan till Unnaryds bonadsmuseum. På Eskilsgård i Ljungby berättade Sören Kabell från Unnaryds bonadsmuseum om de kvinnliga bonadsmålarna i Sunnerbo medan den engelska konstnären Sue Prince målade en bonad inför den lyssnande publiken. Efter det bjöds alla in att bese bonadsrummet i Ljungby museum.

Bonadsregionen

Den sydsvenska bonadsregionen sträcker sig över flera landskap. Bonadsmuseet i Unnaryd sammanfattar utbredningen ungefär så här: Åt sydväst mot Halland över Breared och Knäred till långt ner mot Örkeljunga i Skåne och åt sydöst mot Kronoberg över Sunnerbo och Allbo-Kinnevald med utstickare ner i Blekinge, mot norr över Femsjö, Ås och Gnosjö till Kind i Västergötland och mot öst över Värnamo och Voxtorp. Sin glansperiod hade måleriet ca 1750-1850, i Sunnerbo ända fram mot slutet av 1800-talet. De som målade var i huvudsak självlärda, ofta flera i samma familj. I Sunnerbo var många kvinnor sysselsatta med måleriet som nödvändig inkomstkälla.

På väv och papper

I södra Sverige är det oftast linneväv och lumppapper som är underlag för måleriet. Bonaderna sattes upp under jultiden och togs därefter ned. Motiven återger övervägande berättelser ur Gamla och Nya testamentet, men profana motiv förekommer också. Till en början målade man på linneväv, exakt måttanpassad för ryggåsstugans tak och väggar. När lumppapper blev tillgängligt blev det möjligt att framställa bonader i standardformat och närmast i serieproduktion. Därmed kunde bonaderna saluföras på till exempel torgdagar och marknader och blev tillgängliga för en större kundkrets. Den senaste fasen i utvecklingen var de så kallade tuppabonaderna som avbildade en frodig växt med en tupp högst upp.

Direkt på väggen

En annan sorts måleri uppmärksammas nu på Hälsinglands museum. Ända fram till januari 2025 visas utställningen Människor och målningar - måleri i hälsingegårdar under 1700-talet. Gillesstugornas väggar och tak fylldes av bibliska scener och fantastiska ornament, exotiska fåglar och blommor och färg och blev bakgrunden till fester och kalas. Under 1800-talet revs ofta de äldre gårdarna och mycket av 1700-talets väggfasta måleri försvann därmed. Hälsinglands museum i Hudiksvall har bevarat en stor samling måleri och dessutom en hel interiör från 1758.

Sök själv

Är du obekant med bonadsmåleriet rekommenderas besök i till exempel bonadsmuseet i Unnaryd, i Apladalen i Värnamo och på Ljungby museum. Ännu bekvämare kan det vara att söka på DigitaltMuseum. Skriv in bonadsmål* som sökord så får du genast mer än 1.000 träffar! Litteraturen är omfattande och en av de flitigaste forskarna på området var Nils-Arvid Bringéus. Ta en titt i hans stora bok Sydsvenska bonadsmålningar, utgiven 1982. Referenslistan ger många lästips.

Vad ser du?

Den som är intresserad av dräktskick, dans och musik har mycket att studera i bonaderna. Även om motiven är berättelser ur Bibeln är de återgivna med 1700- och 1800-talens sydsvenska miljöer och speglar traditioner, hantverk, inredning, och klädedräkt. I boken "Här är spel och dans", utgiven 2009, har Ingebjørg Barth Magnus, tidigare verksam vid Statens musikverk, gjort en systematisk genomgång av musikbilder i Sveriges folkliga målningar.

Sparade fragment

Lycka till med botaniserandet i botaniserandet i bonadsvärlden! Självplockar jag återigen fram rullen med resterna av fyra tuppabonader, ingen enda hel, men ändå sparade ända sedan 1800-talet. Förmodligen prydde de väggarna i min farfars morfars hem. Ytterligare två är lika trasiga, men bredare och utan tupp. Jag tycker mig minnas att de kallades sommartapeter. De fick lysa upp stugan under sommartid och var kanske en produkt i den sista fasen i bonadsmåleriet. Den lilla, lilla bit av en bonad som också låg i rullen lockar till efterforskning, vad visar den, vem målade? Var det en av de kvinnliga målarna i Sunnerbo?

Åter till heders

Bonadsmålningarna förlorade sin popularitet mot slutet av 1800-talet. De konkurrerades ut av till exempel modernare oljetryck och hade ingen given plats i de nya hus som ersatte ryggåsstugorna. Mycket slängdes, glömdes och gömdes i bästa fall eller återbrukades som tätning i husen. Lyckligtvis uppmärksammades den försvinnande folkkonsten av etablerade konstnärer, etnologer och museer under slutet av 1800-talet. Långsamt kom den åter till heders för insamling och forskning men då var de utövande målarna redan borta. Vår egen vetskap och kunskap om denna folkkonst är det som kan bevara den och föra den vidare.

Välkommen in i den stora bonadsvärlden!

Text och foto: Elisabet Johansson

Litteraturtips:

- Bringéus, Nils-Arvid. Sydsvenska bonadsmålningar. Signum, 1982
- Hernroth, Uno. Sydsvenska bonadsmålare 1750-1850, deras miljö och sociala bakgrund. Nordiska museet 1979
- Berglin, Elisabeth. En bonadsmålare och hans värld. Johannes Nilsson i Breared. Apostrof 2000
- Barth Magnus, Ingebjørg. Här är spel och dans: musikmotiv i svenskt folkligt måleri på bonad och vägg. Gidlund 2009
- Bonadsmuseum. Bonadsmålari i Unnaryd, berättande folkkonst med fortitda rötter. Unnaryd-Jälluntofta hembygdsförening 2023, som nedladdningsbar fil: <http://www.judith-etzold.se/assets/bonads-katalog-2014.pdf>
- www.digitaltmuseum.se
- www.bonadsmuseum.se

Bild: På Johannes Nilssons bonad spelar Jefthas dotter harpa och de båda andra kvinnorna blåsinstrument. Utsnitt. Odensjö hembygdsförenings utställning 2024.

Fotnot från arkivet

- Av Mathias Boström, Smålands musikarkiv -

Vad sägs om en tidigare okänd variant från Småland av en medeltida ballad? Det hör inte till vanligheterna att hitta tidigare okända gamla ballader. Traditionsarkiven dammsögs på just denna typ av visor under andra halvan av 1900-talet då Svenskt visarkiv (SVA) arbetade med den stora vetenskapliga utgåvan Sveriges medeltida ballader (SMB), som gavs ut i sju band 1983–2001.

Lite anmärkningsvärt är det därför att den nyfunna balladvarianten finns i SVA:s samlingar! Det handlar om en fonografinspelning som ursprungligen tillhört Folkklivsarkivet i Lund, men som sedan 1972 funnits i SVA. Intresset för dessa gamla brusiga vaxrullar med visor har dock länge varit lågt, men i samband med min forskning om fonografens användning i Sverige har jag tittat närmare på dem. "Augusta Svan, Friden, Hånger sn/Kattvisan" står det skrivet på asken som skyddar den ömtåliga vaxrullen. För den som är närmare bekant med Folkklivsarkivets i Lund samlingar är det tydligt att handstilen tillhör arkivets grundare, folkloristen Carl Wilhelm von Sydow (1878–1952). Med stor sannolikhet har von Sydow inte enbart märkt fonograf-

rulleasken utan även skött själva inspelningen. Sannolikt gjordes upptagningen 1913, samma år som arkivet i Lund införskaffade en fonograf och von Sydow bedrev insamling i Hångers socken. Detta var för övrigt inte långt från von Sydows hemtrakter. Han var född i Ryssby utanför Ljungby och delvis uppväxt på Tagels gård i Mistelås socken i dagens Alvesta kommun.

Den inspelade vissångerskan var Augusta Sofia Johansson Svan (1856–1923) i bostället Freden, Norra Ryd, i Hånger söder om Värnamo. Hon var dotter till skraddaren Olof Johansson och hans hustru Hildur. Augusta lämnade hemmet 1874 för att tjäna som piga i prästgården i Barnarp vid Jönköping. Två år senare var hon tillbaka i Hånger som piga i Hånger Byagård. Där lever hon till 1887 då hon, tillsammans med sin oäkta son, flyttar till Jönköping. Hon återkom till Hånger 1889, då närmast från Värmdö, för att ta över Freden efter faderns bortgång. Augusta gifte sig 1892 med skraddaren Nils Albert Svahn (f. 1852). Förutom två barn sedan tidigare fick Augusta ytterligare tre barn till-

sammans med maken. När Augusta Svahn mötte Carl Wilhelm von Sydow 1913 var hon 57 år gammal. In i insamlarens fonograftratt sjöng hon tre bevarade visor: den medeltida balladen om kattens död och begravning, en skämtvisa om äktenskaplig osämja och ett fragment av en så kallad kumulativ visa, där samma vistext upprepas och samtidigt succesivt byggs på.

"Kattens död" (SMB 252) tillhör skämtballaderna och denna balladtyp finns bevarad från hela Sverige, svenskspråkiga Finland, Danmark och Norge. På inspelningen kan man höra Augusta Svahn börja sjunga visan, men avbrytas av von Sydow som ber henne flytta sig närmare fonograftratten för att graveringen i vaxet skulle bli bättre.

Dessvärre blev inte hela visan inspelad på vaxrullen. Men av andra varianter framgår det att kattungarna varnade råttorna för att de snart skulle växa upp till fullstora katter. Med andra ord: skrattar bäst som skrattar sist.

**Mathias Boström,
arkivchef Smålands Musikarkiv**

:/ Missan låg på ugnen
beklagade sin nöd :/
:/ Jag har så ont i magen
och fruktar hon var död :/
:/ Och fram kom där en råtta
hon hade ett glas vin :/
:/ Behagar missan dricka
det ädlaste vin? :/
:/ Jag orkar inte dricka

det ädlaste vin :/
:/ Men skicka bud till doktorn
och be om medicin :/
:/ Dom skicka' bud, dom skicka'
bud till snickaren i Ysta' :/
:/ Be honom att han kommer
och gör missan en kista :/
:/ Dom skicka' bud, dom skicka'
bud till klockaren i Haga :/

:/ Bed honom att han kommer
och missan begrava :/
:/ Nu är vår missa döder
nu har vi ingen nöd :/
:/ Nu får vi gå i skåpet
och äta smör och bröd :/
:/ Då svarade missungarna
som uppå ugnen låg :/

Kattvisan

Efter Augusta Svahn, Hånger

Miss- an låg på ugn- en be- kla- ga-de sin nöd å nöd Jag
har så ont i ma- gen och fruk- tar hon var död Jag död.

Jubelklang med Klintetten!

Klintetten har spelat tillsammans sedan 1993, både konserter och till dans. Det blir en blandning av både polskor och gammeldans.

Spelmännen är djupt förankrade i folkmusiken och dansen vilket återspeglas i låtarna. Företrädesvis spelas östgötsk folkmusik, men på skivan finns även polskor och gammeldans från Dalarna, Jämtland, Värmland, Skåne, Småland och Uppland samt låtar komponerade av gruppens medlemmar. Klintetten spelar också i mindre grupperingar. Instrumentering är fioler, dragspel, nyckelharpa,

cittra och bas. Klintetten har gjort en CD som visar på gruppens bredd, skicklighet och spel av dansant folkslag. Cd:n är mycket välgjord och kan rekommenderas.

Text: Magnus Lundberg

Hurra och stort grattis!

Disputation för Mathias Boström!

Enligt rykte avlöpte disputationen på Uppsala Universitet 17 maj väl och Mathias Boström kan nu lägga till Doktor bland sina titlar. Spelfot och Smålands spelmannsförbund utbringar ett stolt och varmt Grattis!

Avhandlingen heter "Fonografen som föreställning: Introduktionen av ljudinspelningar vid svenska minnesinstitutioner".

Hatten av för dig, Mathias och stort tack för att du delar med dig av dina kunskaper och arkivfynd till Spelmännens läsare!

Riksstämman och riksförbundet

Hej alla medlemmar i Svenska Folkdansringen! Det är vi som ska åka till Malmö och vara ombud för vårt distrikt på stämman, i september.

Vilka är vi?

Berit och Lasse Axelsson, dansare i Östbögillet sedan mitten av 70-talet. Vi var unga när allt startade, aktiviteter och resor många, allt var lätt och roligt. Nu har vi en förening med en skara trogna dansare och musiker som träffas, musicerar och dansar efter bästa förmåga, har fortfarande roligt och är nöjda med det.

Varför blev det vi?

Det är alltid svårt att få folk att engagera sig och det är oftast så att årsmötet ger i uppdrag till styrelsen att utse ombud. Jag (Berit) sitter i styrelsen för distriktet, Lasse är allmänt intresserad och engagerad i framtidsfrågor, hur ska vi anpassa oss och verksamheten till verkligheten. Nu är vi utsedda att representera er/vårt distrikt.

Att bli utsedd till ombud innebär att vi ska föra er talan och rösta för vårt distrikts räkning. Det är alltså viktigt att få in synpunkter från medlemmarna. Varje styrelse i distriktet har fått ett meddelande om att läsa handlingarna som finns på Svenska Folkdansring-

ens hemsida. Lämna synpunkter till mej, någon fadder eller styrelsemedlem. På vårt styrelsemöte den 5 september kommer vi att gå igenom och besluta hur vi ska lägga våra röster. Extra viktigt för de föreningar som inte är representerade i styrelsen att lämna synpunkter.

Riksförbundet har mycket att erbjuda, men som ombud finns det inte mycket tid över. Blev något förvånad när jag såg att det bara är 42 ombud för hela landet, bara 2 av storstadsregionerna får ha 3 ombud (då har man mer än 650 medlemmar). Ska bli spännande att se om vi 65+ tillhör de äldre eller yngre i gruppen, hoppas verkligen att få se många unga aktiva. Man undrar hur ser det ut på "landsbygden" i resten av landet? Vilka är det som kommer till stämman, är det en representativ del?

Vi har slitit ut skor och skjortor under åren, nu är vi inte intresserade av att ta på dräkten längre. Men vi känner oss som kulturbärare ändå. Vi dansar, spelar, sjunger, handarbetar, mekar, lagar mat, umgås med vänner, barn och barnbarn, förvaltar på så sätt kulturen.

Tiderna förändras och på något sätt

måste vi hänga med. Hur många av er följer Svenska Folkdansringen på sociala medier, Facebook eller Instagram? Nja, jag och Lasse är nog ganska luttrade föreningsmännskor som ändå kommer att vara med i Folkdansringen så länge det fungerar. Men helt klart är att någon förändring måste till. Vad som ska göras eller hur? Vad är det som spelar roll? Finns lust och engagemang? Är det verkligen medlemsavgiften som gör att man lämnar? Är det så i resten av landet också?

Ja, det finns många frågor som jag hoppas få svar på framöver. Det ska bli spännande att se om vi släpps in i gruppen, som nykomlingar i dessa sammanhang. Vi vet inget om vad som väntar oss i Malmö. Personligen tror jag att föreningar som var på topp för 40-50 år sedan och som inte fått tillräckligt med nya krafter som tar över, har tappat lusten och inte orkar engagera sig på samma sätt.

Hoppas kunna återkomma med en glad och positiv rapport efter mötet.

Berit Axelsson
Folkdansringen Småland-Öland

Nyheter och information från Smålands Spelmansförbund

Medlemsavgift 2024

Sedan årsskiftet har det varit problem med utskrift av inbetalningskort. Förhoppningsvis fortsätter du att vara medlem och sätter in medlemsavgiften på Smålands spelmansförbunds postgirokonto 448033-1 eller swishar till 123 527 8452. Skriv ditt namn och att inbetalningen avser medlemsavgift.

Viktigt om du har en instrumentförsäkring genom Smålands Spelmansförbund - kontrollera att du har betalat för i år!

Smålands spelmansförbund informerar i Spelfot nr 4 om inbetalningar för 2025.

Har du frågor om inbetalningar, kontakta smalandsspelmansforbund@gmail.com

Upp till 25 år: 100 kr
26 - 65 år: 250 kr
Över 65 år: 200 kr
Familjemedlem: 50 kr

E-postadress

Har Smålands spelmansförbund rätt e-postadress till Dig? Meddela smalandsspelmansforbund@gmail.com vid adressbyte.

Var med!

Vill du främja och påverka folkmusiken i Småland? Vi behöver dig i styrelsen!

Hör av dig till oss, namn och kontaktuppgifter finns på www.smalandsspelmansforbund.se

Uppvisning vid Sankt Elavi kapell

Ett stort antal besökare infann sig vid Sankt Elavi kapell lördagen den 22 juni 2024 för att fira friluftsgudstjänst. Gudstjänsten hölls dock inomhus på grund av det dåliga vädret. Vid gudstjänstens slut blev det ett uppehåll i regnandet och dansen kunde fullföljas utomhus.

Kyrkvärden Maj-Lis Hernäng hälsade alla välkomna till midsommardagens gudstjänst och presenterade de tjänstgörande: Johan Engvall präst, Ingrid Damstedt kantor och Roger Sunesson vaktmästare. Efter klockringningen och psalmen 200 i denna ljuva sommartid sjungits fick vi bland annat lyssna på dagens heliga evangelium med temat: Skapelsen. Därefter höll Johan Engvall en minnesvärd predikan om ämnet Tiden att ett dygn omfattar 86 400 sekunder, och värdet av att ta

väl vara på den. Vi fick också sjunga med i psalmerna 776: Morgon och afton och 754: När dagen fylls av fågelsång innan vi fick lyssna på hur vackert Ingrid Damstedt framförde Sommarsång av Vilhelm Peterson Berger.

Innan uppvisningen berättade Gun-Britt Sjöblom att detta var 25:e gången som Ölands Allmogedansare deltog vid Sankt Elavi kapell och att det var Borgholms församlings senaste kyrkoherde Margareta Löfgren som var initiativtagare till att detta blivit tradition. Gun-Britt omtalade också att den yngsta dansaren är 38 år och den äldste är 91 år. Hon avslutade med att läsa den dikt som Astrid Johansson skrivit när hon var medlem i Alvargrimmans Folkdanslag.

Eftersom det blivit uppehåll i regnandet kunde våra dansledare Mia Ågren och Ulf

Larsson bjuda upp till dans. Vi dansade fem danser där Midsommarhambon fick avsluta vår uppvisning. Wäinö Björklund inbjöd därefter församlingen att delta i den uppskattade långdanser.

Efter denna tackade vi för oss för att fortsätta våra uppvisningar på Borgholms äldreboenden på Tullgatan 40 och Ekbacka 2.

Gun-Britt Sjöblom
Ölands Allmogedansare ordförande
Bild Åke Johansson

Kära ni alla

När vi dansar varandras danser
när vi sjunger varandras sånger
när vi talar varandras språk
när vi bär varandras sorg
när vi delar varandras glädje
när vi tittar i varandras ögon
Då skapar vi grunden
till en innerlig mänsklig gemenskap.
Låt oss ta vara på
alla fina sånger och danser
som vi fått från våra förfäder jorden runt.

Dikt av Astrid Johansson, Alvargrimman

Victoriapromenad 2024

Måndagen den 8 juli samlades några av Ölands Allmogedansare på Borgholms torg, trotsade det utlovade dåliga vädret och gick Victoriapromenaden. Vi gick under munter stämning med start från Borgholms Turistbyrå. Under Strandvägspromenaden behövde paraplyer och regnkläder nyttjas men efter en stund skingrades molnen och vi nådde vårt mål, Kaffetorpet.

På Kaffetorpet intog vi gofika och under måltiden talade vi om Victorialoppet vi utförde 2020 och 2021, då vi gick 4 km och efter målgång intog vår förtäring på Victoriahemmet och Sjöstugan. Den här gången handlades det i Sollidens Slottsbutik, Slottsparken besöktes inte idag, då flera av oss besökte den i samband med den kungliga invigningen av John Taylors koloniträdgård.

En trevlig aktivitetsdag tyckte vi alla. Det tyckte även de två ungdomarna som gjorde oss och sin mormor/farmor Ingrid sällskap.

Gun-Britt Sjöblom, Ölands Allmogedansare
Foto. Leif Ehnemark, Kaffetorpet, Solliden-scen

Korröfestivalen 40 år!

40 år av musik, dans och glädje. I somras firades Korröfestivalen rejält – men siktar redan på framtiden.

Det började som en idé om en bordunstämman, då den första i Sverige. Initiativtagare var Erik Hector och gruppen Sågskära. De första åren kännetecknades av hårt arbete för få inblandade. Stämningen var familjär, maten hemlagad och inträde frivilligt och lades i en uppspikad plastbunke på väggen. Några små bidrag från Frikyrkliga Studieförbundet, det som idag kallas för Bilda, och Tingsryds kommun bidrog starkt till att rädda ekonomin. På ett handskrivet papper från Erik Hectors gömmor beräknas kostnaden för bordunstämman 1987 till 3 800 kronor och för att nå nollresultat skulle Sågskära bidra med 800 kronor ur egna plånböcker.

I jubileumsboken Korrö Folkmusikfestival – de första 40 åren, som släpptes på festivalen i somras, finns den handskrivna budgeten och många andra godbitar från historien. Erik Hector är en av dem som intervjuas och han avslöjar att han, så klart, inte hade en tanke på att det

skulle rulla på i så många år:

– Nej, det trodde jag inte. Och det var nödvändigt att byta fokus och förändra formerna till vad det är idag. Vi var glada att vi kom igen ett år i taget, säger han. På årets festival gick arrangörerna tillbaka till rötterna – borduninstrumenten stod ännu tydligare i fokus med bland annat en välbesökt kurs i mungiga och ett uppskattat borduntåg som drog genom området. Och Anders Norudde, som uppträdde på den allra första festivalen 1985, spelade invigningsfanfaren på säckpipa från restaurangscenen. Bland andra populära inslag kan nämnas en modekavalkad med alla festivalens t-shirts, kepsar och regnponcho samt en utställning med bilder och korta texter från festivalens historia. Till det i övrigt minnesvärda från årets festival hörde naturligtvis den välbesökta jubileumskonserten på lördagskvällen då Sågskära tillfälligt återuppstod och då vi hade glädjen av att spela med mängder med vänner och familjemedlemmar, säger Magnus Gustafsson.

Magnus Karlsson, kommunikationssamordnare på Musik i Syd, är redaktör för jubileumsboken och har spenderat

många timmar med ett leta efter bilder och artiklar i allehanda arkiv och intervjua personer som på ett eller annat sätt varit betydande för festivalen.

– Det har varit ett superspännande uppdrag. Jag tror inte jag förstod hur mycket Korröfestivalen har betytt för så många människor. De beskriver miljön och människorna, mötena och musiken med så mycket kärlek, säger Magnus Karlsson.

Är det något som förvånat dig?

– Kanske är det hur skickligt grundarna har skött sitt jobb som traditionsbärare under åren. I mina intervjuer fick jag lära mig att kunskapsöverföring från eldsjälar ofta är det som brister när festivaler går i graven, när någon slutar försvinner också rutin och erfarenhet. Men inte för Korrö – här har kulturentreprenörer kommit och gått men festivalen består.

Text: Magnus Karlsson
Kommunikationssamordnare
Musik i Syd

Foto denna sida: Martina Jonsson
Föreningen Korröfestivalen

Anders Larsson har fullt upp på Barnens Korrö

Munspelskurs - såklart!

Ranarim gästar Sågskäras jubileumskonsert

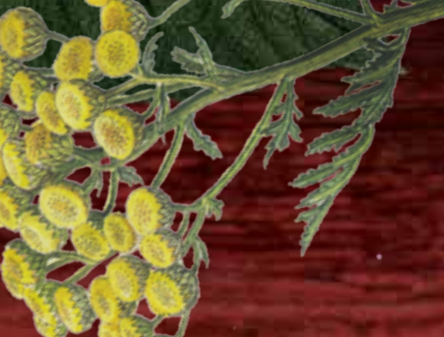
Jens komponerade den vinnande Jubileumslåten!

Tvesövla i Logen

Gangar öste på Restaurangscenen

Publikhavet lördag kväll

Orsa spelmän levererade!

11.50 söndag förmiddag hördes applåderna då det gamla rekordet för spel till dans slogs. Spelet och dansen fortsatte sedan ännu längre!

Korrö 2024

När jag började spela fiol för 34 år sedan föreslog vår kursledare Mats Thiger (kanske lite bekant för någon?) att hela gruppen skulle åka till bordunstämman i Korrö. En liten grupp med nybörjare ställde sig lite osäkert på parkeringsplatsen och spelade lite försiktigt med varandra för att inte störa. Någon konsert blev det också (minns inte vem som spelade). Tänk så mycket som har hänt sedan dess! Nu åker jag med stor förväntan till Korröstämman och i år var det dessutom 40-års-jubileum. Och varje år får man en festival som överträffar alla förväntningar. Veckan började som vanligt med kurserna; dans, spel, sång så mycket man bara

orkar. Går själv folkkursen och varje år får man alldeles eminenta lärare. Konserterna började redan tisdag kväll med musikaliska tapas. Onsdagskvällen blev det konsert med Mia Marine och Niclas Roswall och ytterligare en på torsdagen med Karin Wallin och Anders Norudde. Ja vad säger man? Arrangörerna gick ut stenhårt från första dagen och detta var bara början!

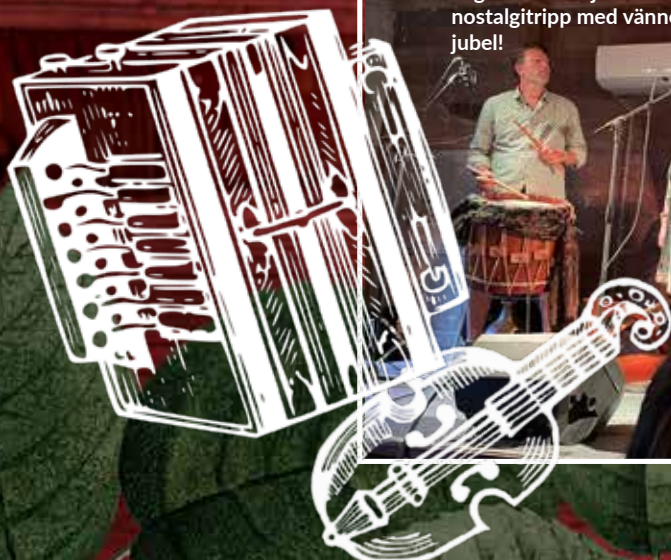
Låteriet som står bredvid Smålands spelmansförbunds försäljningstält blir bara bättre och bättre. Här avlöser den ena storspelmannen (även sång förekom) den andra och Låteriet är oftast fullt med spelmän som vill spela. Finns det ingen storspelman på plats, är det ändå många där och spelar. Låteriet är

perfekt för spontanjam (eller buskspel). Dagarna fortsätter med aktiviteter hela tiden. Det är omöjligt att hinna med allt men man gör ändå ett hjärtligt försök. Lite regn fick vi även i år men det hör till. Ingen Korrö utan en och annan regnskur, men vi hade tur och det blev inte så mycket av den varan i år. Ja vad mer kan man säga om Korröfestivalen? Den har allt och lite till. Jo förresten – man träffar ju en himlans massa trevliga människor också! Har du aldrig varit på Korröfestivalen? Då tycker jag att du ska ta en sväng nästa år. Du kommer inte att bli besviken. Vi kanske ses i vimlet!

Text: Britt-Marie Arvidsson
Foto: Jeanett Rousu

Sågskära höll i jubileumskonserten! Riktig nostalgitripp med vänner, många skratt och jubel!

Folkmusikdag på Himmelsberga

Byn Himmelsberga är en del av östra Ölands kulturlandskap. Det ger idag ett mycket genuint och idylliskt intryck, en oas för stressade nutidsmänniskor. Himmelsberga är en dubbel radby, vilket betyder att det på båda sidor om den lilla bygatan ligger ladugårdslängor och att boningshusen ligger längre in på de kringbyggda gårdarna. I gårdarna finns hus och miljöer från 1700- och 1800-talet, med inredning och utrustning som hörde till livet på den öländska landsbygden. På 1950-talet hade man börjat riva ut- och lador på de öländska gårdarna för att få plats med traktorer och större maskiner. Norrgården var den första gården som togs om hand av Ölands hembygdsförbund. Året var 1959 och syftet att säkra en traditionell öländsk radby till eftervärlden. Himmelsberga har sedan dess utökats med fler gårdar. Idag finns i längorna både utställningshall och galleri, kaffestuga och butik.

Första lördagen i augusti är det alltid folkmusikdag på Himmelsberga, så även i år! Ölands hembygdsförbund, som äger och driver museet är arrangör, tillsammans med öländska folkmusiker, studieförbundet Bilda samt Smålands spelmansförbund. Dagen inleds med buskspel, tills

visstugan tar vid. I Stacketorpshusets storstuga samlas sångsugna i den bästa miljön som tänkas kan. Trots sol ute så är det halvdager inomhus, det tar tid för ögonen att vänja sig i halvskummet. Men sången klingar och texterna sitter oftast utantill.

Stacketorpshuset är det enda knuttimrade huset i Himmelsberga, uppfört under 1700-talet i Småland. Under 1800-talets första hälft rådde goda tider för de öländska bönderna och många hemmansägare passade på att utöka och förnya sitt byggnadsbestånd. Den öländska virkesbristen medförde att timmerhus ofta köptes från smålandskusten, plockades ner och drogs över Kalmarsund då isen låg tjock. Så skedde med detta hus, som återuppfördes på en gård i Stacketorp i Alböke socken någon gång i början på 1800-talet. 1991 flyttades det till Himmelsberga.

Efter visstugan är det dags för allspel! Självklar allspelsledare är Ölands-Lasse, riksspelman Lars Svensson från Torslunda. Allspelet sker på en vacker, rödmålad scen, som sedan några år tillbaka står utanför kaffestugan. Den är namngiven efter stenarbetaren och spelmannen Anders Johan Eriksson, född 1848. Eriks-

son, som blev riksspelman vid den stora riksspelmansstämman i Stockholm 1910, levde sina dagar i Glömminge tills han avled 1927. Flera av de låtar som finns upptecknade efter honom i Svenska låtar, (Småland/Öland/Blekinge) ingick i allspelet, såsom Brudmarsch (Sv L nr 263), Vals (Sv L nr 259) och Polkett (Sv L nr 267) men även nyckelharpslåtaren Båtsman Däck och publikfriaren Äppelbo gånglåt spelades av de ca 30-talet medverkande spelmännen.

Ett museum har också sitt ansvar att ta hand om samtiden! Därför har lekutställningen "Loranga, Loranga" nu funnit sitt permanenta hem på Himmelsberga. Utställningen skapades för Dunkers kulturhus 2014, formgiven och byggd av Tor Svae. Författarinnan Barbro Lindgren, också hon boende i Glömminge, skrev böckerna om "Loranga, Masarin och Darta-njang" och det är miljöerna från dessa böcker som inspirerat till utställningen – komplett med korbkiosk, giraff, fängelse, en lada full av tigrar och Lorangas tehuval!

Text: Heléne Ingvarsdotter
Källa: Ölands Museum Himmelsberga

Polkett efter Anders Johan Eriksson, nr 1

Polketten finns med i Svenska Låtar (nr 267), där det finns antecknat att Eriksson skulle lärt sig den i sin barndom av Peter Lars Johan i Glömminge. SL

Än är inte sommaren slut för utomhusspelningar!

Tjustspelmanslagbjödin Kalmarspelmanslag till en spelträff på Gläntan, ett kyrkans sommarhus, vackert beläget utepå Gränsö, alldeles intill vikens vatten. Det var sista söndagen i augusti. Trots lite moln och vind i de stora ekarna som omringade huset, fylldes den stora altanen snabbt av stolar, instrument och spelsugna redan före lunch. Ett härligt, otvunget samspel med låtar från respektive spelmanslags repertoar drog igång. Efter lunch var det några modiga som passade på att ta ett

dopp innan spelet fortsatte utomhus. På hemväg var vi några från Kalmar som svängde av från E22 och körde den korta sträckan till Gunnebo, för att titta på den stora väggmålningen som pryder Folkets Hus i Gunnebo. Målningen kom till under Västerviks BANK! Street-art festival 2021. Konstnären heter Nils Westergard och är en belgisk-amerikansk muralmålare och streetart-artist. Många undrar vem spelmannen är ... Inte Petter Dufva väl? Nej, det kan nog sägas direkt att det inte är, även om det var här i Gunnebo Folkets Hus som Petter Dufva-stämman hölls under många år. Initiativtagare till den

stämman var Peter Pedersen och inte heller han har stått modell för målningen. En (halv-)säker källa säger att det var en god vän till konstnären, från England, som fick stå modell. Oavsett vem som håller i fiolen är det en häftig målning! För oss som var med på Dufva-stämmorna blir det en fin påminnelse om alla kurser, konserter och roliga danskvällar som en gång rymdes innanför väggarna.

Kalmar spelmanslag tackar spelvännerna i Västervik för en fin dag!

Vi lär av varandra

Dansen har betytt väldigt mycket för mig, genom hela livet! Glädjande nog, så finns det fortfarande "nya danser" att lära sig!

Ett sådant tillfälle gavs en lördagseftermiddag i maj då jag hade nöjet att delta i en riktigt trevlig tillställning. Det var Huskvarna Folkdanslag som bjudit in till Samdans på Öxnegården i Huskvarna, dit ett antal dansföreningar runtom var inbjudna. Som brukligt är vid liknande dansträffar, så utbytte vi danser och låtar med varandra. Vi dansade Vals i lekstugan, Totur från Hult, Schottis med knorr, Fyrtur från Hörringe, och många fler. Det dansades av hjärtans lust. Även musiken utökades, då vår trogna spelman fick sällskap av två andra duktiga spelmän.

I pausen serverades kaffe och kaka och vi passade på att beundra den fantastiska utsikten över Vättern. Sedan fortsatte dansen, stämningen var hög men plötsligt var klockan 17 och vi dansade "sista dansen".

**Text. Eva Wackelin
Huskvarna Folkdanslag**

Höstmöte 2024

FOLKDANSRINGEN SMÅLAND-ÖLAND

Datum	Lördag den 12 oktober 2024
Värdförening	Virestads Folkdanslag
Plats	Sockenstugan mitt emot kyrkan i Virestad
Tid	
09.00-09.30	Drop in till förmiddagskaffe med dopp.
10.00	Höstmötesförhandlingar
12.00	Underhållning av Virestads Folkdanslags musiker
12.30	Lunch
13.30	Höstmötet fortsätter
15.30	Dagen avslutas med kaffe/te och tilltugg.
Kostnad	250 kr/deltagare, föreningarna faktureras i efterhand.
Anmälan	Senast den 30 september 2024 med e-post till smaland@folkdansringen.se Ange namn och förening. Meddela eventuella önskemål om specialkost.

Mötesämnen från föreningarna välkomnas. Har ni något ni vill ta upp, skriv gärna det i anmälan, så kommer det med på dagordningen. Passa även på tillfället att diskutera tips och idéer med andra föreningar.

Varmt välkomna till Virestad

Folkdansringen Småland - Öland och Virestads folkdanslag

Virestads Folkdanslag

Folksång med Ulrika Gunnarsson

Kurs vid fem tillfällen.
Visor i olika stilar och
trallade låtar från
Sverige, Norge och
Irland. Stämteknik och
stämsång utlovas.
Undervisningen sker på
gehör utan noter.

Datum: start 23 september 2024
Tid: 18.00-19.30
Plats: Ecumeniakyrkan, Bergövägen 2, Växjö
Pris: 600 kr
Anmälan: www.bilda.nu sök "Ulrika Gunnarsson"

Ulrika Gunnarsson
Ledare och folksångerska

Instrumentvisning på
Korröfestivalen.
Foto: Bengt Wihlborg.

Bauerstämman 2024

- med tonvikt på buskspel

BauerGården, Bunn, strax söder Gränna, Småland

Program

Fredagen 15 november

19.00 Förstämman börjar. Buffé serveras

Lördagen 16 november

11.00-13.00 Lunch finns att köpa.

13.00-15.00 Spelstuga och låtutläring med riksspelman Anders Svensson.
Anmäl dig på www.bilda.nu och sök på Anders Svensson
- eller ring 036-34 21 02 Bilda. Avgift 250:-

18.00 Aftongudstjänst i folkton. Konsert med Anders Svensson

19.00 Buffé

Buskspel så länge vi orkar!
Alla akustiska instrument är välkomna!

Bo och ät på pub & restaurang, till bra priser. Ställplats för husbil.

Bokning av rum (endast hela helgen) från 1 oktober,
ring BauerGården på 036 - 540 06 eller besök bauergarden.se

För mer info

Janne Wessman 070-471 86 18

BauerGården
GÅSTGIVERI & KONFERENS

Arrangörer: Holavedens Spelmän, BauerGården, Studieförbundet Bilda Sydöst,
Vätterbygdens Folkmusikförening, Smålands Spelmansförbund

Markarydsstämman

10.00 Kurs med Eva Johansson och Peter Pedersen. Småländska och skånska låtar!

14.00 Södergård öppnar för spelmansstämma och buskspel. Fika finns att köpa i gårdshuset.

14.30 Träning av allspelslåtar på Södergård.

16.00 Stämman öppnas med allspel på Kulturhuset.

16.20-17.00 Konsert
På konserten får vi njuta av Sven Jönssons - en duo med riksspelmännen Eva Johansson och Peter Pedersen som spelar på träskofioler!

Bygdeton som i många år spelade mycket tillsammans med Hinneryds spelmanslag, vilka en gång i tiden startade Markaryds spelmansstämma, spelar några låtar på konserten innan alla stämmans spelmän avslutar med Gånglåt från Skärsjödalen, Markaryd.

17.00 lämnar vi Kulturhuset och fortsätter med Spelmanskväll - middag och buskspel på Södergård.

**Boka middag,
ladda ner
allspelslåtar
och läs mer:**

www.markarydsstamman.se

Vätterfolk

vff.nu

23
NOV

**Hoven Droven konsert på
Sofiehof Underjord**

🕒 2024-11-23 - 2024-11-23

📍 Sofiehof Underjord

30
NOV

**Julkul, konsert med lokala
band**

🕒 2024-11-30 19:00 - 2024-11-30

📍 Spira

nygatan 6

**VALS
HUSET**

valshuset.com

MIKAELIDANSEN

Lördagen den 28 september 2024

NYGATAN 6 | VÄXJÖ

BJÖRNLERT, LÖFBERGS & PEKKARI

Lördagen den 26 oktober 2024

NYGATAN 6 | VÄXJÖ | 18.00

LÅNGBACKA / BÅDAGÅRD: POP MED FOLKSJÄL

10 okt. 2024

Växjö

MUSICA VITAE & NORDIC

17 okt. 2024 (flera datum)

Malmö (flera platser)

OHLANDERS & CAMPBELL

Lördagen den 9 november 2024

NYGATAN 6 | VÄXJÖ | 19.00

CELTIC CHRISTMAS

Måndagen den 2 december 2024

NYGATAN 6 | VÄXJÖ | 19.00

HIALøSA

Lördagen den 14 december 2024

NYGATAN 6 | VÄXJÖ | 19.00

Folkmusikcafé

med dansutläring, låtutläring och
dans till gästade musiker!

- 3/10 Dansutläring: Zandra Alexsson
- 7/11 Dansutläring: Kate Grae Nielsen, Göran Persson
Låtutläring: Simon Persson
- 5/12 Sångelekstuga: Marie Länne Persson

Noter och skivor

Priser avser medlemspriser inkl. moms. Porto tillkommer. Beställningar mailas till: helene.ingvarsdotter@kalmar.se

DAAHL!
250:- (250:-)

Kantorns kapell
160:- (120:-)

Folkliga
koraler från
södra sverige
350:- (290:-)

Smålandslåtar
Noter 80:- (60:-)
CD 100:- (100:-)

MÅNGA FLER NOTBÖCKER OCH SKIVOR HITTAR DU PÅ
WWW.SMALANDSSPELMANSFORBUND.SE

Barnens egen Korröfestival

Foto: Bengt Wihlborg

Spelfot

Medlemsblad för Smålands Spelmansförbund och Folkdansringen Småland-Öland

Ansvarig utgivare: Elisabet Johansson

Redaktör: Jeanett Rousu Material sändes till spelfot.material@gmail.com

